

Toezicht pensioentransitie 2026

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 De pensioentransitie en de rol van DNB	5
2 Beoordelingen van de invaarmeldingen door DNB	8
2.1 Status van het beoordelingsproces	8
2.2 Verloop van het beoordelingsproces	10
2.3 Belangrijke observaties en bevindingen bij de beoordelingen van de invaardossiers	11
3 De blik vooruit	15

Samenvatting

De pensioentransitie is in volle gang. Op 1 januari 2026 hebben 24 pensioenfondsen de overstap naar het nieuwe stelsel gemaakt, nadat in 2025 zes fondsen zijn overgestapt.¹ Deze 30 pensioenfondsen vertegenwoordigen circa 10 miljoen pensioendeelnemers en beheren grofweg € 500 miljard aan vermogen.

DNB ziet als toezichthouder toe op een evenwichtige en beheerste transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. In deze rapportage zet DNB haar rol tijdens de transitie uiteen, licht zij de uitgevoerde activiteiten toe en geeft zij de belangrijkste observaties en bevindingen van de beoordelingen die zij heeft uitgevoerd.

DNB moedigt de pensioenfondsen die nog moeten invaren aan om te leren van de ervaringen van fondsen die al ingevaren zijn. DNB deelt hiervoor actief de kennis die is opgedaan. Ook kunnen de adviseurs en pensioenuitvoeringsorganisaties van de fondsen, die op dit gebied ervaring hebben opgedaan, een katalyserende rol spelen. Bij de beoordeling van de invaarmeldingen komt DNB met regelmaat tot vergelijkbare observaties en bevindingen.

Relevante observaties en bevindingen zijn:

■ **Financiële effecten:** In het beoordelingsproces met de ingevaren fondsen is veel aandacht geweest voor de aannames die zij in hun modellen maken om te borgen dat de berekende financiële effecten betrouwbaar zijn. Fondsen die in hun besluitvorming veelal uit zijn gegaan van pensioenverwachtingen, hebben nieuwe

inzichten opgedaan door de transitie-effecten ook in termen van netto profijt in kaart te brengen en mee te wegen in hun onderbouwing.

■ **Transitie-instrumenten:** Tijdens het beoordelingsproces hebben de fondsen nieuwe inzichten opgedaan, te maken gekregen met bevindingen van DNB en werden zij geconfronteerd met veranderende economische omstandigheden. Vrijwel alle fondsen hebben gebruik gemaakt van de bestuurlijke ruimte of (in overleg met sociale partners) transitie-instrumenten aangepast om zo tot financiële effecten te komen waarmee alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en de werkgever zich evenwichtig vertegenwoordigd kunnen voelen.

■ **Onderbouwing:** Fondsen moeten een invaarbesluit dusdanig onderbouwen dat deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden zich evenwichtig vertegenwoordigd kunnen voelen. Om dit doel te bereiken hebben fondsen ook ruimte om bij de transitie herverdeling plaats te laten vinden. DNB heeft in dit kader fondsen gevraagd om te concretiseren wat zij met de transitie beogen te bewerkstelligen en hoe dit bijdraagt aan een evenwichtig invaarbesluit.

¹ Deze gehele rapportage gaat uit van peildatum 5 januari 2026.

■ **Beheersing van operationele risico's:**

De overgang naar de Wtp vormt voor fondsen ook op operationeel vlak een aanzienlijke uitdaging. De meeste fondsen hebben de uitvoering van de pensioenadministratie grotendeels uitbesteed. Hierbij blijft het fonds eindverantwoordelijk en moet daarom aantoonbaar 'in control' zijn. Het niet aantoonbaar gereed hebben van de IT-systemen impliceerde dat een aantal fondsen niet kon voldoen aan hun eigen acceptatiecriteria. Voor verschillende fondsen is dit reden geweest om hun invaarmoment uit te stellen.

DNB roept de fondsen die reeds zijn ingevaren op tijdig aan de slag te gaan met de bevindingen die ook na invaren opgelost konden worden en zijn samengevat in de zogenoemde toezichtbrief.

1 De pensioentransitie en de rol van DNB

Het Nederlandse pensioenstelsel ondergaat op dit moment een ingrijpende wijziging. Alle pensioendeelnemers krijgen te maken met de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De overgang naar de Wtp is uniek. Het vergt van pensioenfondsen, sociale partners en pensioenuitvoeringsorganisaties (PUO's) gedegen besluitvorming en zorgvuldige implementatie. Ook voor verzekeraars en premiepensioeninstellingen (PPI's) gaat de Wtp met ingrijpende wijzigingen gepaard. Box 1 gaat hier nader op in. Uiterlijk op 1 januari 2028 moet de transitie naar de Wtp zijn afgerond.

De overstap naar de nieuwe pensioenregelingen is een ingrijpende en ingewikkelde operatie. Een evenwichtige afweging van deelnemersbelangen is hierbij essentieel.² De verantwoordelijkheid om besluiten te nemen die resulteren in een evenwichtige overgang naar de nieuwe pensioenregelingen rust bij sociale partners en pensioenfondsen. Eén van deze besluiten betreft het invaren, waarbij het huidige collectieve fondsvermogen aan de pensioendeelnemers wordt toebedeeld conform de eisen die de Pensioenwet en aanverwante regelgeving daaraan stelt. Deze toebedeling is onomkeerbaar. Deze impactvolle en complexe taak vergt een zorgvuldige besluitvorming, waarbij de belangen van de verschillende groepen deelnemers evenwichtig moeten worden gewogen.

Het wettelijke transitiekader bevat waarborgen voor een evenwichtige en beheerste transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.³ Zo dragen sociale partners en pensioenfondsen ieder een zelfstandige verantwoordelijkheid voor de evenwichtigheid van de transitie. Sociale partners geven met het transitieplan het pensioenfonds de opdracht om al dan niet in te varen en stellen de kaders hiervoor vast.⁴ Een pensioenfonds heeft de verantwoordelijkheid om het verzoek tot invaren af te wijzen indien blijkt dat de effecten tot onevenwichtig nadeel kunnen leiden voor (gewezen) deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden.⁵ Ook dient het pensioenfonds het besluit tot de collectieve waardeoverdracht zodanig te onderbouwen dat daarmee alle deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en de werkgever zich evenwichtig vertegenwoordigd kunnen voelen.⁶ DNB heeft ten slotte de taak om de voorgenomen waardeoverdracht te beoordelen.

² Artikel 105, tweede lid, Pensioenwet.

³ Het wettelijke transitiekader betreft nieuwe en bestaande wet- en regelgeving die partijen in acht moeten nemen bij het wijzigen van hun pensioenregeling, o.a. ten aanzien van evenwichtigheid. Een uitgebreide beschrijving van de waarborgen omtrent evenwichtigheid met verwijzing naar bijbehorende wetsartikelen is te vinden in de good practice met het stappenplan onderbouwing evenwichtige transitie door pensioenfondsen die beogen in te varen.

⁴ Artikel 150d Pensioenwet.

⁵ Of indien dit in strijd is met de wet of niet beheerst en integer uitvoerbaar is, zie artikel 150l, vierde lid, Pensioenwet.

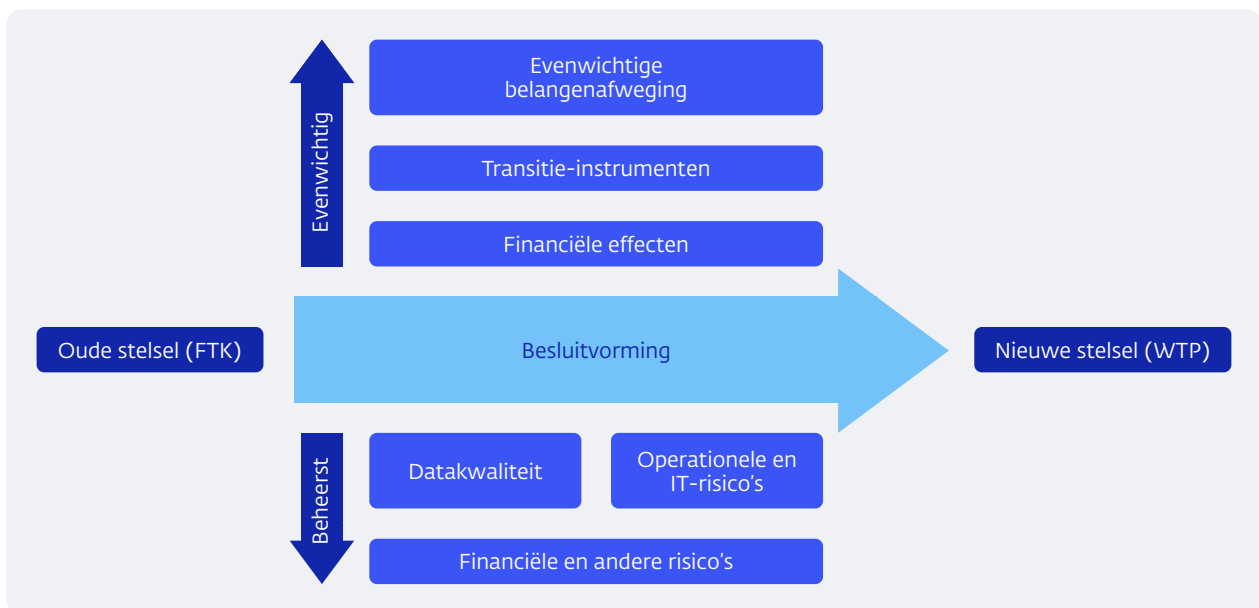
⁶ Artikel 105, tweede lid, Pensioenwet.

DNB ziet toe op een evenwichtige en beheerste transitie naar de nieuwe pensioenregelingen

(zie schematische weergave in figuur 1).⁷ Om te borgen dat voldaan wordt aan het vereiste van evenwichtige belangenafweging (als hiervoor genoemd) zijn er onder meer wettelijke vereisten gesteld aan de berekening van de financiële effecten⁸ die in kaart moeten worden gebracht en waarop de fondsen hun besluitvorming moeten baseren. Ook zijn er wettelijke vereisten aan de zogenoemde 'transitie-instrumenten'⁹ die moeten worden aangewend tijdens de vermogenstoedeling bij invaren, zoals de

omrekenmethode, de initiële vulling van de risicodelings-/solidariteitsreserve en de toe te kennen compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek.¹⁰ Daarnaast is het toezicht van DNB erop gericht dat de transitie beheerst kan plaatsvinden. Pensioenfondsen moeten (operationele) risico's, zoals met betrekking tot datakwaliteit of IT-systemen, identificeren en maatregelen treffen om deze risico's te beheersen.¹¹ Tot slot ziet DNB erop toe dat het besluitvormingsproces binnen het fonds zorgvuldig is verlopen.

Figuur 1 DNB ziet toe op een evenwichtige en beheerste transitie



⁷ Artikel 150m, tweede lid, Pensioenwet bepaalt dat een pensioenfonds een voornemen tot interne collectieve waardeoverdracht moet melden bij DNB. Artikel 46b Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (BuPW) bepaalt dat DNB het voornemen beoordeelt op vijf aspecten: a) het besluitvormingsproces, b) financiële en andere risico's, c) de financiële effecten, d) de collectieve actuariële gelijkwaardigheid, en e) de evenwichtige belangenafweging door het fonds. Een meer uitgebreide beschrijving van de toets die DNB uitvoert staat in de [Q&A van DNB over redenen voor DNB om een verbod op invaren op te leggen](#).

⁸ Artikel 150e Pensioenwet.

⁹ Zie het factsheet van DNB over het aanwenden vermogen voor evenwichtige transitie.

¹⁰ Artikel 150n Pensioenwet.

¹¹ De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is verantwoordelijk voor het gedragstoezicht. In de Pensioenwet zijn normen opgenomen waarop de AFM toezicht houdt, zoals met betrekking tot het communicatieplan: afm.nl/nl-nl/sector/pensioenuitvoerders/aanpak-transitie.

Na beoordeling van de melding tot collectieve waardeoverdracht (invaarmelding) en alle daarbij behorende documenten neemt DNB een besluit over de voorgenoemde waardeoverdracht. Met het afgeven van een positief besluit geeft DNB aan dat er géén verbod tot invaren wordt opgelegd. Het besluit is gebaseerd op een integraal oordeel van

de invaarmelding. Waar mogelijk staat DNB pensioenfondsen toe om bepaalde bevindingen die geen impact hebben op het omzetten van het collectieve fondsvermogen naar persoonlijke pensioenvermogens – zoals ten aanzien van de inrichting van de nieuwe pensioenregeling of het beleggingsbeleid het geval kan zijn – na de transitiedatum te adresseren.

Box 1 de pensioentransitie voor verzekeraars en PPI's

Tijdens de pensioentransitie moeten verzekeraars en PPI's circa 57.000 contracten voor circa 1,5 miljoen actieve deelnemers omzetten naar Wtp-conforme regelingen. Hiertoe moeten de huidige pensioenproducten van verzekeraars en PPI's worden aangepast.¹² Inmiddels hebben verzekeraars en PPI's een 'Wtp-proof' product beschikbaar dat aangeboden wordt aan werkgevers. DNB monitort de pensioentransitie voor verzekeraars via jaarlijkse transitierapportages. Daarnaast heeft DNB implementatieplannen beoordeeld en onderzoeken uitgevoerd naar productkenmerken om te borgen dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten.

Er dreigt een potentiële piekbelasting voor verzekeraars en PPI's aan het einde van de transitieperiode met het risico dat niet alle contracten tijdig zijn omgezet. DNB is in dialoog met verzekeraars om te bevorderen dat tijdig met de omzetting wordt begonnen. Het beeld is dat veel werkgevers de omzetting uitstellen, waardoor een 'stuwmeer' ontstaat van bedrijven die in het laatste jaar willen overstappen op de nieuwe pensioenregelingen. De Regeringscommissaris Transitie Pensioenen heeft hier herhaaldelijk ook aandacht voor gevraagd. Er zijn (potentieel) grote fiscale consequenties als contracten niet tijdig omgezet zijn.¹³

Gedurende de transitieperiode is er momentum voor buy-outs, waarbij verzekeraars tegen betaling van een koopsom de pensioenverplichtingen van pensioenfondsen overnemen en deze garanderen.¹⁴ Naast veranderde marktomstandigheden, vormt de overstap op het nieuwe pensioenstelsel een logisch moment voor strategische heroriëntatie voor fondsen. De afgelopen twee jaar hebben verzekeraars voor circa € 7-8 miljard aan pensioenverplichtingen overgenomen van pensioenfondsen. DNB monitort en beoordeelt of de verzekeraars de relevante risico's adequaat beheersen en volgt de ontwikkelingen op de buy-out markt op de voet.

¹² In het bijzonder moeten de premie-systematiek, nabestaandenpensioen, risicohouding en het beleggingsbeleid worden aangepast.

¹³ Door niet-tijdige omzetting worden pensioenregelingen fiscaal onzuiver hetgeen onder andere leidt tot directe belastingheffing over opgebouwde aanspraken.

¹⁴ Met een buy-out wordt bedoeld op de situatie dat verzekeraars pensioenverplichtingen overnemen van pensioenfondsen, waarna het pensioenfonds liquideert. Voor pensioenfondsen kan een buy-out een alternatief zijn voor het invaren van bestaande rechten en aanspraken naar de Wtp.

2 Beoordelingen van de invaarmeldingen door DNB

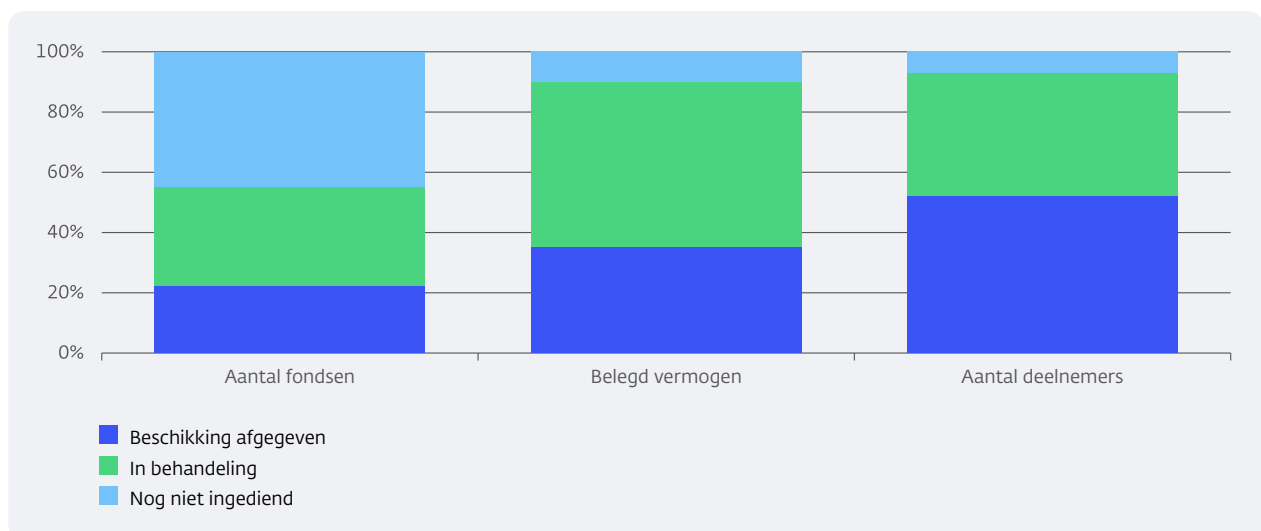
2.1 Status van het beoordelingsproces

DNB heeft inmiddels aan 30 fondsen per beschikking kenbaar gemaakt dat géén verbod tot invaren wordt opgelegd. In totaal heeft DNB 76 invaarmeldingen ontvangen. Hiervan zijn er 46 nog in behandeling en zijn er 30 afgerond. Inmiddels valt ongeveer de helft van alle pensioendeelnemers (geheel of gedeeltelijk) onder de Wtp en is op dit moment een derde van het belegd vermogen over naar de Wtp (zie figuur 2). Enkele fondsen hebben van DNB een positief besluit ontvangen, maar hebben er desondanks voor gekozen het invaarmoment uit te stellen. Zij bleken meer tijd nodig te hebben dan oorspronkelijk voorzien, bijvoorbeeld omdat de IT-systemen nog niet klaar waren voor de overgang.

Daarnaast heeft DNB 80 partiële beoordelingen¹⁵ afgerond. De afgeronde partiële beoordelingen zien op de risicohouding (39), datakwaliteit (29) en het pensioencontract (12). Het betreffen deels invaardossiers van pensioenfondsen die inmiddels ook al een positief besluit hebben gekregen, maar ook van fondsen waarvan de invaarmelding nog niet volledig is beoordeeld.

De efficiëntie van de beoordeling van de invaarmeldingen en partiële beoordelingen neemt toe. De doorlooptijd van beoordelingen is korter geworden; sommige dossiers zijn in minder dan 6 maanden afgerond. Ook verliepen de partiële beoordelingen het afgelopen jaar steeds vlotter: een aantal partiële beoordelingen is in één keer goed bevonden. De intensieve gesprekken die DNB tijdens de beoordelingen met de fondsen voert en additionele *guidance* die DNB aan de sector biedt, dragen hieraan bij. Box 2 gaat nader in op hoe DNB haar rol vervult.

Figuur 2 de helft van het aantal pensioendeelnemers is overgestapt



¹⁵ Bij een partiële beoordeling legt een pensioenfonds een afgebakend deel van het gehele invaarbesluit aan DNB voor wanneer het pensioenfonds de besluitvorming hierover heeft afgerond. Het pensioenfonds dat wil invaren kan zodoende al in een vroeg stadium een oordeel van DNB over deze deelonderwerpen verkrijgen. Voor DNB helpt dit om werkzaamheden te spreiden in de tijd. Zie ook het [factsheet van DNB over partiële beoordeling](#).

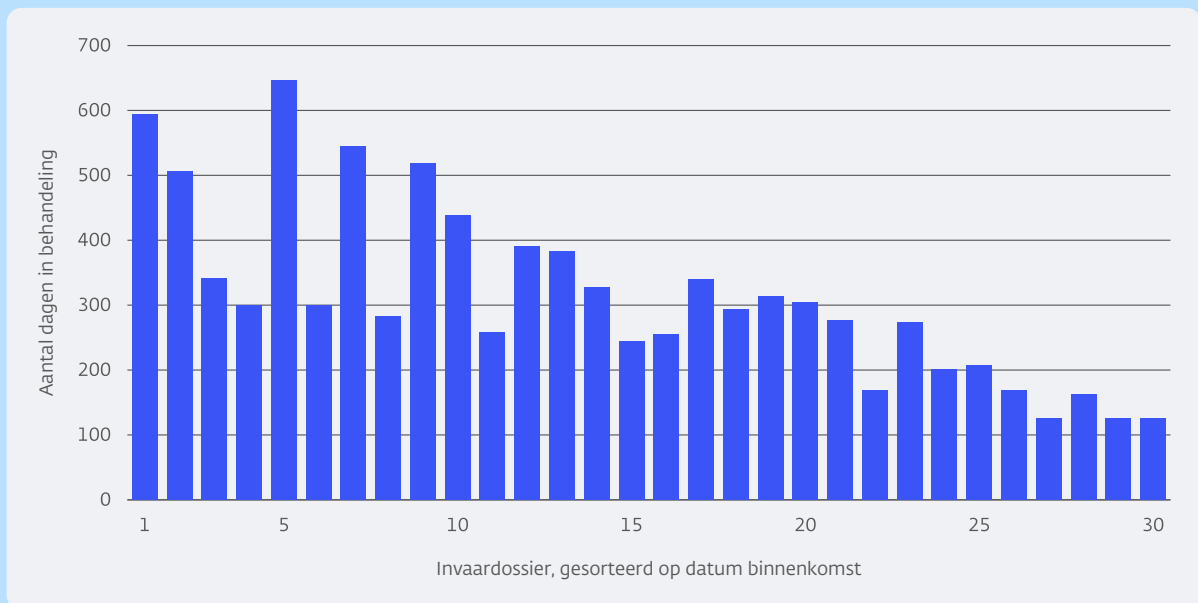
Box 2 DNB voert intensieve gesprekken met de sector en publiceert *guidance*

Bij het beoordelen van de invaarmeldingen voert DNB een intensief gesprek met pensioenfondsen.

DNB neemt al tijdens het beoordelingsproces fondsen mee in bevindingen die worden gedaan.¹⁶ Dat doet zij onder andere via bestuurlijke besprekingen, expertsessies met de fondsen en door het delen van bevindingen in brieven. Deze werkwijze stelt fondsen in staat om waar mogelijk bevindingen al tijdens het beoordelingstraject te adresseren en beoogt bij te dragen aan robuuste besluitvorming door de fondsen.

Daarnaast heeft DNB veelvuldig *guidance* geboden over de interpretatie van wettelijke toezichtregels en voorbeelden van goede invulling aan de verplichtingen uit wet- en regelgeving. Zo informeerde DNB de sector in 66 uitingen (o.a. *good practices* en Q&As) over de Wtp op het Open Boek Toezicht. Een voorbeeld hiervan is de publicatie van het 'stappenplan onderbouwing evenwichtige transitie door pensioenfondsen die beogen in te varen' die tot stand is gekomen in overleg met de Pensioenfederatie en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. DNB deelt ook actief de lessen uit eerdere invaarmeldingen en organiseerde zes webinars over onder andere de onderbouwing van een evenwichtige transitie, en – in samenwerking met de Pensioenfederatie – drie ronde tafels. Door inspanningen vanuit de sector en DNB, die beide lerende zijn, is de doorlooptijd van beoordelingen korter geworden (zie figuur 3).

Figuur 3 door nauw contact met de sector is de doorlooptijd van beoordelingen aanzienlijk teruggelopen



¹⁶ Zie ook *Visie op Toezicht 2025-2028*.

DNB heeft haar toezicht op pensioenfondsen aangepast aan de transitie. Om ervoor te zorgen dat zowel DNB als de sector focus hebben op de transitie, heeft DNB ervoor gekozen om reguliere pensioentoezichtactiviteiten gedeeltelijk af te schalen en de vrijgevalen capaciteit in te zetten voor beoordeling van de invaarmeldingen. Ook heeft DNB – in aanvulling op de medewerkers bij de divisie Toezicht Pensioenfondsen – zo'n 20 medewerkers van andere divisies vrijgemaakt en (intern) opgeleid om te helpen in het transitietoezicht. Verder beoogt DNB het beoordelingsproces zelf zo efficiënt mogelijk in te richten, bijvoorbeeld door het bieden van de mogelijkheid van partiële beoordelingen, waarmee fondsen voor een deelterrein hun melding kunnen afronden, en evalueert en ontwikkelt DNB haar beoordelingsproces door met als doel zo vroeg mogelijk in het proces aandacht te hebben voor materiële zaken en zo de communicatie met de fondsen te verbeteren.

2.2 Verloop van het beoordelingsproces

DNB en de fondsen hebben een intensief beoordelingstraject doorlopen. Veel fondsen hebben hierbij nieuwe inzichten opgedaan en waar nodig aanpassingen doorgevoerd.¹⁷

Fondsen zijn bij hun invaarmelding uitgegaan van de transitieplannen; deze zijn in sommige gevallen al geruime tijd geleden opgesteld. Sindsdien zijn economische omstandigheden veranderd. Bij sommige fondsen bleek de dekkinggraad fors hoger te zijn dan waarop geanticipeerd was in het transitieplan of pakten rentestanden anders uit dan verwacht. Ook het beoordelingsproces zelf heeft tot nieuwe inzichten geleid. Mede op basis van de bevindingen van DNB hebben fondsen tijdens het beoordelingsproces de onderbouwing waarom herverdelingseffecten evenwichtig worden bevonden geëxpliciteerd en in betreffende gevallen instrumenten aangepast of de bestuurlijke ruimte¹⁸ aangewend om tot een evenwichtige transitie te komen. Bij het uiteindelijke besluit om al dan niet een verbod

op te leggen wordt door DNB integraal naar het dossier gekeken en een weging gemaakt. Het kan daarom voorkomen dat, hoewel niet alle bevindingen van DNB volledig zijn geadresseerd, DNB op basis van de definitieve invaarplannen een verbod niet gerechtvaardigd acht.

DNB heeft gedurende het beoordelingsproces verschillende maatregelen getroffen. In beginsel beoogt DNB op constructieve wijze bij te dragen aan besluitvorming van het fonds (zie ook box 2). Wanneer kwetsbaarheden van dusdanige aard zijn dat deze kunnen leiden tot een verbod, dan communiceert DNB hier helder over en kan zij maatregelen treffen. Voorbeelden van deze maatregelen zijn gesprekken op bestuurlijk niveau (escalatiegesprekken) en het formeel schriftelijk aankondigen dat, zonder aanpassing, de melding zal leiden tot een voorschrift of een verbod. Dit type gesprek en het aankondigen van een mogelijk voornemen tot een voorschrift of verbod heeft het afgelopen jaar een aantal keer plaatsgevonden. Zij hebben ertoe geleid dat betrokken fondsen hun invaarmelding hebben aangepast of hebben

¹⁷ Voor sommige fondsen die aanpassingen wensten door te voeren ten opzichte van de transitieplannen van sociale partners, bleek het uitdagend om aanpassingen tijdig door te voeren. Deze fondsen hebben daarom de bevindingen van DNB niet altijd direct geadresseerd, maar ervoor gekozen de gevolgen te mitigeren en/of mee te nemen in hun evenwichtige belangenafweging.

¹⁸ Na de keuze voor de instrumentele vormgeving binnen de transitie hebben fondsen bij toepassing van de standaardmethode de mogelijkheid om op grond van artikel 150n, zesde lid, Pw vermogen te verschuiven om zo tot beoogde financiële effecten te komen.

uitgesteld. In verschillende gevallen heeft DNB aan de afgegeven beschikkingen voorschriften verbonden. Als een pensioenfonds niet voldoet aan een voorschrift, kan DNB de beschikking om geen verbod op invaren op te leggen, heroverwegen.¹⁹

2.3 Belangrijke observaties en bevindingen bij de beoordelingen van de invaardossiers

Bij de beoordeling van de invaarmeldingen is een aantal generieke bevindingen naar voren gekomen, waar fondsen die nog moeten invaren, rekening mee kunnen houden. De relevante bevindingen richten zich op de berekening van de transitie-effecten, de aanwending van transitie-instrumenten, de onderbouwing van het vereiste tot evenwichtige belangenafweging en de beheersing van operationele en IT-risico's.

Financiële effecten

Fondsen hanteerden niet altijd plausibele aannames bij het inzichtelijk maken van de financiële transitie-effecten. Bij de besluitvorming over het invaren is de plausibiliteit van de in kaart gebrachte transitie-effecten essentieel. Dit vergt dat de betrouwbaarheid van de onderliggende berekeningen is geborgd en dat fondsen de berekende uitkomsten kunnen verklaren.²⁰ Bij het beoordelen van invaardossiers voert DNB basale plausibiliteitstoetsen uit. Vooral bij de eerste invaardossiers die DNB heeft beoordeeld bleek dat de transitie-effecten deels gedreven werden door onrealistische veronderstellingen in de onderliggende scenario's.

Zo liep bijvoorbeeld de premiedekkingsgraad op tot onrealistische waardes of bleek het gehanteerde rendement op zakelijke waarden zich niet goed te verhouden tot de risicovrije rente. Waar nodig hebben fondsen tijdens het beoordelen van de invaarmeldingen op verzoek van DNB de transitie-effecten opnieuw berekend, zodat de in kaart gebrachte transitie-effecten een betrouwbare basis konden vormen voor een evenwichtige belangenafweging.

Fondsen maakten de financiële effecten van de transitie niet altijd inzichtelijk aan de hand van zowel de maatstaf pensioenverwachting als de maatstaf netto profijt effecten. Uit de beoordeling van de reeds met DNB gedeelde invaardossiers blijkt dat niet alle fondsen deze twee wettelijk vereiste maatstaven²¹ op adequate wijze hanteren. In hun implementatieplan leggen veel fondsen de nadruk op de maatstaf pensioenverwachting. De maatstaf pensioenverwachting is een belangrijk hulpmiddel bij het vormgeven van de toekomstige pensioenregeling en de communicatie naar deelnemers, aangezien daarmee inzichtelijk wordt gemaakt hoe verwachte uitkeringen zich verhouden tot de bijbehorende risico's. De berekening van transitie-effecten aan de hand van de maatstaf pensioenverwachting kent haar beperkingen. Pensioenverwachtingen worden immers gedreven door onder andere het beleggingsbeleid. Ook zijn pensioenverwachtingen gevoelig voor verschillen in de beleggingshorizon tussen deelnemers. Beide aspecten staan los van de vraag in hoeverre met invaren herverdeling plaatsvindt. DNB heeft fondsen gewezen op hun wettelijke verplichting om ook de netto profijt effecten in kaart te brengen en hen nadrukkelijk

¹⁹ Zie voor meer toelichting het factsheet van DNB over voorschriften in besluit DNB over invaren.

²⁰ Zie voor meer toelichting op het thema 'plausibiliteit' ook de good practice van DNB over plausibiliteitscontrole modellen en berekeningen.

²¹ Artikel 150e Pensioenwet.

gevraagd deze ook te betrekken in de besluitvorming. Door netto profijt effecten in kaart te brengen wordt op een marktconsistente wijze tot een financiële waardering gekomen, die eenduidig te interpreteren is en het mogelijk maakt de onderliggende effecten via decomposities afzonderlijk zichtbaar te maken. Deze decompositie²² van transitie-effecten op basis van netto profijt is door nagenoeg alle fondsen omarmd.

Transitie-instrumenten²³

DNB heeft de inzet van transitie-instrumenten getoetst aan de wettelijke vereisten. Relevante observaties zijn de volgende.

A. Sommige fondsen kiezen voor compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek op basis van de maatstaf “mediane pensioenverwachting”. Daarnaast kiezen sommige fondsen voor een compensatiemethode die niet meebeweegt met de rentestand. Daarbij hebben deze fondsen de daaruit volgende kwetsbaarheden voor het bieden van adequate compensatie vaak onvoldoende in beeld.²⁴ De afschaffing van de doorsneesystematiek gaat gepaard met gemiste toekomstige pensioenopbouw voor de huidige pensioendeelnemers. De omvang van dit nadeel, de compensatielast, hangt af van de leeftijd van de deelnemer en neemt toe naarmate rente stijgt. Bij de keuze om dit nadeel te compenseren op basis van de mediane pensioenverwachting komt de compensatie voor jongere deelnemers vaak lager uit dan de werkelijke compensatielast. Keuze voor rente-onafhankelijke compensatie kan

met zich meebrengen dat de compensatie lager uitpakt dan de compensatielast, zeker nu de rentestand het afgelopen jaar is gestegen. Het is van belang dat pensioenfondsen zich bij hun besluitvorming van deze kwetsbaarheden bewust zijn en in de onderbouwing van hun besluit meenemen, dan wel afwegen of alternatieve compensatiekeuzes niet beter passen bij het doel om adequate compensatie te bieden.

B. Fondsen hebben bij toepassing van de standaardregel niet altijd aandacht gehad voor herverdelingseffecten die optreden als gevolg van specifieke fondsenkenmerken. Bij toepassing van de standaardregel deelt een fonds het overschot of tekort onder het FTK toe aan de persoonlijke pensioenvermogens onder de Wtp. Daarvoor worden de verhoog- en verlaagregels van het FTK benaderd door een spreidingstermijn van 10 jaar (default) toe te passen.²⁵ Deze methode kent echter beperkingen. Het speelt minder goed in op fondsen met specifieke kenmerken, zoals een hoge dekkingsgraad, een relatief jong deelnemersbestand en gemengde regelingen. Uit beoordeelde invaardossiers komt naar voren dat fondsen niet altijd voldoende oog hebben voor deze eigen specifieke fondsenkenmerken, waardoor toepassing van de standaardregel in een aantal gevallen substantiële en onbedoelde herverdelingseffecten teweegbrengt.²⁶

C. Sommige fondsen die ervoor kozen om bij de toepassing van de standaardregel een kortere spreidingstermijn te gebruiken, hebben dit niet adequaat onderbouwd.²⁷ Verschillende fondsen

²² Met 'decompositie' van de transitie-effecten wordt bedoeld op het inzicht geven in de herkomst en verdeling van transitie-effecten.

²³ Zie voor een overzicht van de verschillende transitie-instrumenten het factsheet van DNB over het aanwenden vermogen voor evenwichtige transitie.

²⁴ Zie voor meer informatie over het bepalen van het nadeel van gemiste opbouw de Q&A van DNB Hoe onderbouwt het pensioenfonds de hoogte van de compensatie per leeftijdscategorie?

²⁵ Zie Kamerstukken II 2021/22, 36067, nr. 3 (MvT), p. 105.

²⁶ Zie het Nieuwsbericht toezicht van 6 oktober 2025 waarin aandacht wordt gevraagd voor toepassing van de standaardregel bij een relatief hoge dekkingsgraad.

²⁷ Zie voor meer informatie de Q&A van DNB over onderbouwing spreidingstermijn standaardregel.

hebben ervoor gekozen om voor het verdelen van (een gedeelte van) het vermogen een spreidings-termijn korter dan 10 jaar toe te passen. Daarmee beogen sommige fondsen deelnemers bij de transitie te compenseren voor indexatie-achterstanden uit het verleden. Fondsen hebben daarbij niet altijd rekening gehouden met de additionele verstrekte indexatie (bovenop reguliere indexatie binnen de oude FTK-regels) die mogelijk werd gemaakt door toepassing van de indexatie-AMvB en/of het transitie-FTK. Bovendien houden fondsen er niet altijd rekening mee dat de toepassing van de standaardregel, gegeven de relatief hoge dekkingsgraden van veel fondsen, al tot herverdelingseffecten van jong naar oud leidt. Fondsen die afwijken van de default spreidings-termijn van 10 jaar bij het toepassen van de standaardregel dienen dit goed te onderbouwen.²⁸

D. Sommige fondsen hebben onvoldoende oog gehad voor de impact van de initiële vulling en inrichting van de solidariteitsreserve op het vereiste tot evenwichtige belangenafweging.²⁹

Vrijwel alle fondsen hebben als doel de solidariteits-reserve in te zetten om de kans op toekomstige verlagingen van uitkeringen te verkleinen. Daarbij hebben zij echter niet altijd voldoende aandacht voor de resulterende herverdelingseffecten. Zo kiezen fondsen er vaak voor om alle deelnemers bij te laten dragen aan de initiële vulling van de solidariteitsreserve, terwijl de baten voornamelijk bij oudere deelnemers neerslaan. Ook kiezen fondsen regelmatig voor een inrichting waarbij de reserve gevuld wordt uit gerealiseerd overrendement en

de uitkering uit de reserve plaatsvindt aan uitkeringsgerechtigden. Deze inrichting kan erin resulteren dat jonge actieve en gewezen deelnemers potentieel nadeel ondervinden van de solidariteits-reserve. Deze deelnemers die bijdragen aan de vulling zullen in veel gevallen namelijk niet direct baat hebben bij de vulling. Zij zullen pas in de toekomst, wanneer zij uitkeringsgerechtigd zijn, baten ervaren van de solidariteitsreserve die op dat moment van toepassing is. De wet vereist dat deze aspecten in kaart worden gebracht bij de transitie en dat het fonds dit meeneemt bij de evenwichtigheidsafweging bij invaren.³⁰

Vrijwel alle fondsen hebben de zogenaamde bestuurlijke ruimte³¹ benut om een evenwichtige transitie te realiseren. Om ervoor te zorgen dat deelnemers zich bij de transitie op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen hebben fondsen, naast het aanpassen van transitie-instrumenten, gebruik gemaakt van de bestuurlijke ruimte om een evenwichtige transitie te realiseren. Zo heeft een aantal fondsen begrenzungen gesteld aan de toelaatbare netto profijt effecten. Ook hebben fondsen ervoor gekozen om door middel van inzet van de bestuurlijke ruimte ongewenste effecten van een afwijkende spreidingstermijn ongedaan te maken of bestuurlijke ruimte ingezet als aanvulling op eerdere onvolledige compensatie. De inzet van deze bestuurlijke ruimte heeft eraan bijgedragen dat de impact van de bevindingen van DNB ten aanzien van de instrumenten (deels) is gemitigeerd.

²⁸ Op grond van artikel 2 van Bijlage 2a Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling wordt bij de onderbouwing voor toepassing van een afwijkende spreidingstermijn in ieder geval de bestandssamenstelling van het fonds betrokken. De onderbouwing bevat ook een toelichting waarom een spreidingstermijn van tien jaar tot een onevenwichtiger nadeel zou leiden dan bij de gekozen afwijkende spreidingstermijn.

²⁹ Zie voor meer informatie over de evenwichtigheid van de inrichting van de reserve de Q&A van DNB Onderbouwing inrichting en evenwichtigheid solidariteitsreserve en risicodelingsreserve.

³⁰ Zie artikel 10e Pensioenwet en artikel 10d Pensioenwet en de Q&A van DNB Onderbouwing inrichting en evenwichtigheid solidariteitsreserve en risicodelingsreserve.

³¹ Na de keuze voor de instrumentele vormgeving binnen de transitie hebben fondsen bij toepassing van de standaardmethode de mogelijkheid om binnen bepaalde kaders vermogen te verschuiven om zo tot beoogde financiële effecten te komen.

Onderbouwing

Fondsen moeten aannemelijk maken dat zij hebben voldaan aan de verplichting tot evenwichtige belangenafweging. Hiervoor is nodig dat deze belangenafweging overtuigend wordt onderbouwd. Bij de beoordeling of fondsen hebben voldaan aan deze verplichting kijkt DNB onder andere naar welke doelstellingen zij beogen te bewerkstelligen. In veel invaarmeldingen waren fondsen niet concreet over de herverdelingseffecten die zij met de transitie beoogden te bereiken en bestond de onderbouwing van het besluit tot invaren vooral uit verklaringen waarom bepaalde financiële effecten optraden. Tijdens het beoordelingsproces is DNB met de fondsen in gesprek gegaan over wat zij – in het kader van de waardeoverdracht – beoogden te bewerkstelligen. Ook heeft zij fondsen gevraagd hun doelstellingen te concretiseren en kwantificeren. Zo wordt voor deelnemers en DNB duidelijk welke keuzes het fonds maakt en wat de impact hiervan is.

Beheersing van operationele risico's

Naast de onderbouwing van evenwichtigheid hebben fondsen nadrukkelijke aandacht gehad voor operationele en IT-risico's. De overgang naar de Wtp vormt voor fondsen ook op operationeel vlak een aanzienlijke uitdaging. Het borgen van de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie en adequaat functionerende IT-systemen zijn essentieel voor een beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Fondsen hebben veel aandacht gehad voor het borgen van de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie.³² Voldoende inzicht in de kwaliteit van data, voorafgaand aan het

invaren, is een vereiste om een volledig en evenwichtig invaarbesluit te nemen. Al in 2023 heeft DNB nadrukkelijk aandacht gevraagd voor datakwaliteit en de bijbehorende beheersingsmaatregelen. Samen met de Pensioenfederatie is een servicedocument ontwikkeld om fondsen hierbij te ondersteunen. Daarnaast biedt DNB fondsen de mogelijkheid om via partiële beoordelingen dit onderwerp vroegtijdig aan DNB voor te leggen. Hierdoor hadden de fondsen die inmiddels zijn ingevaren voldoende zicht op hun datakwaliteit en zijn, waar nodig, passende beheersingsmaatregelen getroffen.

Adequaat functionerende IT-systemen zijn essentieel voor een beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Hoewel de meeste fondsen de uitvoering van de pensioenadministratie grotendeels hebben uitbesteed, blijven zij eindverantwoordelijk en moeten zij aantoonbaar 'in control' zijn.³³ Dit vereist voldoende onderbouwde beslissingen, ook wanneer projecten op afstand worden uitgevoerd en interne expertise beperkt is. Zo dienen fondsen voldoende te borgen dat de kwaliteit van de systemen op orde is en verlangt DNB dit onder meer aantoonbaar te maken door middel van proefmigraties. Ook heeft DNB van de fondsen verlangd dat het besluit tot invaren voldoende tijdig werd genomen en dat dit besluit was gebaseerd op vooraf opgestelde acceptatiecriteria. Voor verschillende fondsen is de IT-transitie in de praktijk weerbarstig gebleken. Het niet aantoonbaar gereed hebben van de IT-systemen is reden geweest om hun invaarmoment uit te stellen.

³² Artikel 46, vierde lid, aanhef en onder b, BuPW.

³³ Artikel 46, derde lid, onder a, BuPW.

3 De blik vooruit

Het toezicht door DNB op pensioenuitvoerders staat ook het komende jaar grotendeels in het teken van het beoordelen van invaarmeldingen. Hoewel de transitie goed op gang is, moet nog een relatief groot aantal invaarmeldingen worden beoordeeld. DNB zal hierbij haar opgedane ervaring benutten en tegelijkertijd uitgaan van hetzelfde normenkader als dat is toegepast bij de reeds beoordeelde meldingen. De snelheid van deze beoordelingen hangt mede af van de mate waarin de sector inspeelt op geleerde lessen en van eventuele externe ontwikkelingen die de transitie kunnen bemoeilijken.

DNB moedigt de fondsen die nog moeten invaren aan te leren van de ervaringen van fondsen die al ingevaren zijn. DNB deelt hier voor actief de kennis die is opgedaan. Ook kunnen de adviseurs en PUO's van de fondsen, die op dit gebied ervaring hebben opgedaan, een katalyserende rol spelen. Het is gebleken dat DNB bij haar beoordelingen veel vergelijkbare bevindingen heeft, zoals in deze rapportage weergegeven. Fondsen zouden, rekening houdend met hun eigen karakteristieken, hier lering uit kunnen trekken. Dit kan er ook aan bijdragen dat fondsen in het basisscenario in mindere mate hoeven te vertrouwen op de bestuurlijke ruimte, waarmee zij meer flexibiliteit behouden om in te spelen op veranderende economische omstandigheden.

Voor een beheerste transitie blijft het datakwaliteitskader belangrijk en bieden de al operationele systemen voor veel fondsen een goed uitgangspunt. Toch is er op dit vlak nog werk aan de winkel. Alle pensioenadministrateurs zullen in 2026 voor ten minste één fonds de nieuwe solidaire premieregeling uitvoeren. Voor meerdere uitvoerders geldt echter dat de systemen nog niet volledig (geautomatiseerd) zijn opgeleverd. Tegelijkertijd moeten de systemen

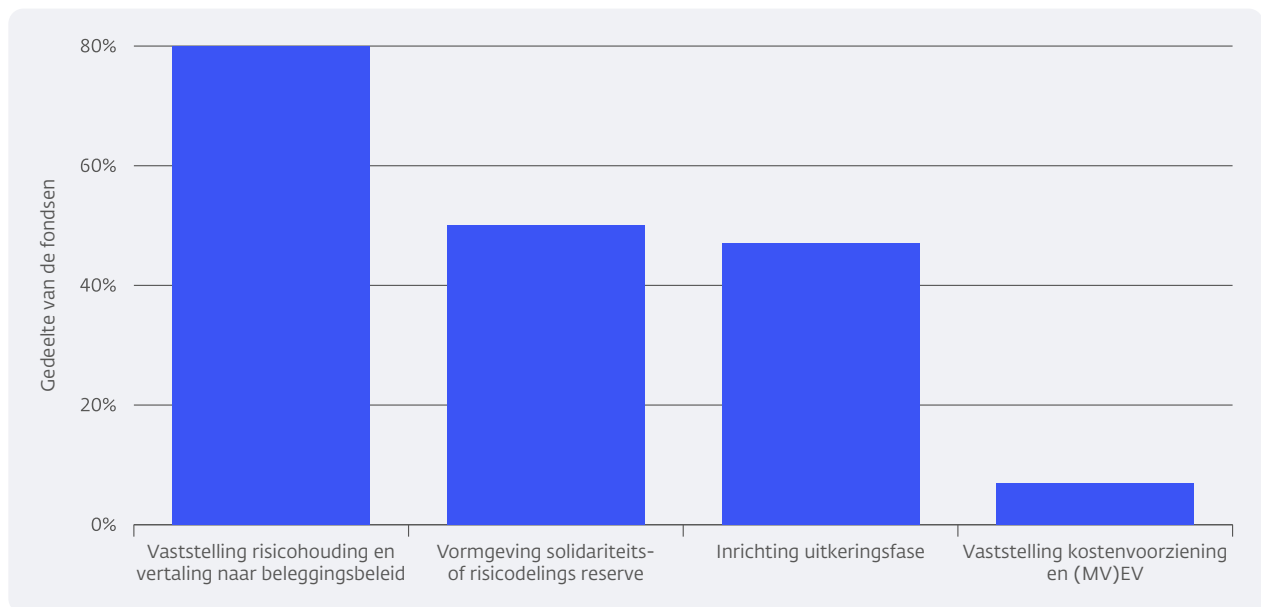
zich nog operationeel bewijzen en heeft het merendeel van de PUO's nog geen systemen voor de flexibele premieregeling operationeel. Voor zelfadministrerende fondsen ligt daarbij ook nog een belangrijke operationele uitdaging, met name voor de fondsen die geen gebruik maken van softwareleveranciers die zich al onder de Wtp hebben bewezen. Zij kunnen in mindere mate profiteren van de collectieve ontwikkeling en kennisopbouw waarvan bij PUO's aangesloten fondsen wel kunnen profiteren.

DNB roept de fondsen die reeds zijn ingevaren op tijdig aan de slag te gaan met de bevindingen die ook na invaren opgelost konden worden en zijn samengevat in de zogenoemde toezichtbrief. DNB heeft bij de beoordeling van de invaarmeldingen verschillende wettelijke overtredingen geïdentificeerd die het invaren zelf niet in de weg stonden. DNB heeft deze bevindingen in een toezichtbrief met de fondsen gedeeld en hen toegestaan deze bevindingen na het invaren te adresseren. DNB heeft aan 26 fondsen een dergelijke toezichtbrief gestuurd. De bevindingen zien voornamelijk op de vaststelling van de risicohouding en de vertaling hiervan naar het beleggingsbeleid (zie figuur 4). Daarbij is het belangrijk dat de fondsen tot

een beleggingsbeleid komen dat passend is bij de risico's die hun deelnemers willen en kunnen dragen zoals blijkt uit in ieder geval de uitkomsten van het risicopreferentie-onderzoek,

deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. Ook blijkt de vormgeving van de solidariteitsreserve nog aandacht van de fondsen te vragen.

Figuur 4 gedeelte van de fondsen dat voor een bepaald type bevinding een toezichtbrief heeft ontvangen



De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

 Instagram

 LinkedIn

 X

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM